

Επαγγελματίες κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών φροντίδας τρίτων χωρών: Ερευνώντας τη δυνατότητα δημιουργίας θέσεων εργασίας στις κοινωνικές υπηρεσίες, μια μελέτη που πραγματοποιήθηκε από το δίκτυο «Social Services Europe»

Ο Social Services Europe (SSE) ανέθεσε το Istituto per la Ricerca Sociale (IRS) να εκπονήσει μια ευρωπαϊκή μελέτη σχετικά με παρεμβάσεις σε εθνικό ή / και τοπικό επίπεδο σχετικά με τρόπους για την απελευθέρωση του δυναμικού των υπηκόων τρίτων χωρών 1 για την αντιμετώπιση των ελλείψεων προσωπικού και για την κάλυψη της αυξανόμενης ζήτησης των κοινωνικών υπηρεσιών στην Ευρώπη. Οι κοινωνικές υπηρεσίες αποτελούν έναν από τους μεγαλύτερους δημιουργούς θέσεων εργασίας στην Ευρώπη σήμερα και διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην ενδυνάμωση όλων των ανθρώπων να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στην κοινωνία. Τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται ολοένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για το ρόλο των μεταναστών στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας, συνιστώντας ένα αυξανόμενο ποσοστό του εργατικού δυναμικού της κοινωνικής πρόνοιας.

Ο Social Services Europe (SSE) είναι ένα δίκτυο οκτώ ευρωπαϊκών ομπρελών οργανισμών που εκπροσωπούν μη κερδοσκοπικούς φορείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών: το Caritas Europa, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Αωνόμων Οργανισμών (CEDAG), την Ευρωπαϊκή Ένωση Παροχών Υπηρεσιών για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (EASPD), η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Αποκατάστασης (EPR), ο Eurodiaconia, η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Εθνικών Οργανώσεων που Εργάζονται με τους Άστεγους (FEANTSA), το Γραφείο της Ερυθρού Σταυρού της ΕΕ και το Solidar.

Τα εθνικά μέλη του Social Services Europe παρέχουν υπηρεσίες σε άτομα με αναπηρίες, άτομα χωρίς κατοικίες, μετανάστες, παιδιά, ηλικιωμένους και άτομα σε ευάλωτες καταστάσεις γενικότερα. Το δίκτυο στοχεύει στην ενίσχυση του προφίλ και της θέσης των μη κερδοσκοπικών φορέων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών στην Ευρώπη και στην προώθηση της προβολής, της αναγνώρισης και του αντίκτυπου του κοινωνικού τομέα. Η συμβολή στον τομέα είναι τεράστια, καθώς η συνδυασμένη συμμετοχή του SSE αντιπροσωπεύει πάνω από 100.000 παρόχους υπηρεσιών σε όλη την Ευρώπη σε όλες τις χώρες της ΕΕ.

Ο Social Services Europe διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των προσφύγων και των μεταναστών ώστε να ξεκινήσουν την ένταξή τους στις κοινωνίες μας και στις αγορές εργασίας καθώς και να υποστηρίξουν τα άτομα με αναπηρίες ή άλλες προκλήσεις για πρόσβαση στην απασχόληση και συμμετοχή στην κοινωνία. Επιπλέον, μέσω των μελών της, ο SSE αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην αναζήτηση ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, παρέχοντας υπηρεσίες περισυλλογής που επιτρέπουν τη φροντίδα, αυξάνουν την πιθανότητα περισσότερης ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών στο χώρο εργασίας και υποστηρίζουν την εκπαίδευση και τη φροντίδα στην πρωτοβάθμια παιδική ηλικία.

Ο Social Services Europe υποστηρίζει την προσβασιμότητα, την οικονομική προσιτότητα, τη διαθεσιμότητα και την επάρκεια των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης σε ολόκληρη την Ευρώπη, ως βασικό στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, με στόχο την εξασφάλιση κοινωνικών δικαιωμάτων για όλους. Αυτό απαιτεί την εξασφάλιση της κατάλληλης

οργάνωσης, χρηματοδότησης και παράδοσης των υπηρεσιών αυτών, ιδίως σε ένα βελτιωμένο αλλά αβέβαιο οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο.

Ο Social Services Europe πιστεύει ότι η επένδυση σε ανθρώπους είναι μια μακροπρόθεσμη επένδυση που αποφέρει τόσο κοινωνικά όσο και οικονομικά οφέλη. Οι άνθρωποι πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο όλων των πολιτικών, αλλά οι οργανώσεις-μέλη της SSE, καθώς οι πάροχοι χρειάζονται ένα υποστηρικτικό οικοσύστημα για να καλύψουν τις ανάγκες τους.

Οι κοινωνικές υπηρεσίες διαδραματίζουν επίσης καθοριστικό ρόλο στη συνεχή ανάπτυξη του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, καθώς και στις αξίες, τις αρχές, τα δικαιώματα και τις στρατηγικές της ΕΕ. Η επένδυση στις κοινωνικές υπηρεσίες καθιστά την ευρωπαϊκή οικονομία πιο σταθερή, χωρίς αποκλεισμούς, παραγωγική και ανθεκτική.

Social Services Europe ανέθεσε ένα ερευνητικό πρόγραμμα το 2018 σχετικά με το ρόλο των κοινωνικών υπηρεσιών στη βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής (WLB) στην Ευρώπη. Συγκεκριμένα, καλύπτει δύο ζητήματα: την αξιολόγηση των υποσχόμενων πρακτικών παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και τον αντίκτυπό τους στην WLB και την παροχή μιας εμπειριστατωμένης ανάλυσης του περιβάλλοντος που επιτρέπει την ανάπτυξη τέτοιων υπηρεσιών. Η μελέτη υποστηρίζεται από ένα έγγραφο με συγκεκριμένες συστάσεις προς τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών. Μια άλλη μελέτη σχετικά με την πρόσληψη και διατήρηση κοινωνικών υπηρεσιών - Το **Άνοιγμα του δυναμικού δημιουργίας θέσεων εργασίας** ανατέθηκε επίσης το 2017 προκειμένου να παρουσιαστεί η υπόθεση για την αύξηση των επενδύσεων στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών, ώστε να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας για την κάλυψη της αυξανόμενης ζήτησης κοινωνικών υπηρεσιών.

Η μελέτη βασίζεται σε αναλυτική βιβλιογραφική ανασκόπηση σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο (για πέντε επιλεγμένες χώρες: Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία και Σουηδία), καθώς και έρευνα για πρόσφατες μελέτες και συζητήσεις, καθώς και συνεντεύξεις με αρκετούς ενδιαφερόμενους φορείς στις πέντε υπό εξέταση χώρες. Ο κύριος στόχος της μελέτης είναι να αναλύσει τις υφιστάμενες και αποτελεσματικές παρεμβάσεις σε εθνικό και τοπικό επίπεδο σχετικά με τρόπους για την απελευθέρωση του δυναμικού των επαγγελματιών των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών φροντίδας τρίτων χωρών για την αντιμετώπιση των ελλείψεων προσωπικού και την κάλυψη της αυξανόμενης ζήτησης τέτοιων υπηρεσιών στην Ευρώπη.

Η μελέτη επικεντρώνεται στα ακόλουθα θέματα:

- Η μελέτη επικεντρώνεται στα ακόλουθα θέματα:
- Δημογραφικές αλλαγές και τον αντίκτυπό τους στις ανάγκες περίθαλψης.
- Ο ρόλος που διαδραματίζουν οι κοινωνικές υπηρεσίες ως δημιουργός θέσεων εργασίας στην Ευρώπη.
- Ο ρόλος των μεταναστών στον τομέα της περίθαλψης στην Ευρώπη.
- Πολιτική και καλές πρακτικές για την υποστήριξη και την ενίσχυση του δυναμικού δημιουργίας θέσεων εργασίας για τους μετανάστες.

Η μελέτη εντόπισε τους βασικούς κοινωνικοδημογραφικούς παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη των αναγκών φροντίδας στα κράτη μέλη της ΕΕ, οι οποίες συνοψίζονται ως εξής.

Οι **δημογραφικές και κοινωνικές αλλαγές** έχουν σχετική επίπτωση στην περίθαλψη και τις κοινωνικές υπηρεσίες στην Ευρώπη. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων 50 ετών, η σύνθεση του πληθυσμού της ΕΕ-28 έχει αλλάξει σημαντικά λόγω πολλών παραγόντων: μείωση των ποσοστών γονιμότητας, γήρανση του πληθυσμού, τροποποίηση των οικογενειακών προτύπων και αύξηση της συμμετοχής γυναικών που εργάζονται με πλήρη απασχόληση στην αγορά εργασίας. Οι ανάγκες φροντίδας σχετίζονται ιδιαίτερα με αυτές τις δημογραφικές αλλαγές καθώς και με τη διάχυτη παρουσία αναπηριών και ψυχικής υγείας στις οικογένειες. Επιπλέον, ο πληθυσμός της Ευρώπης άλλαξε τα τελευταία χρόνια, όχι μόνο λόγω των κοινωνικοδημογραφικών αλλαγών, δηλαδή λόγω της μειωμένης γεννητικότητας των ιθαγενών, αλλά και λόγω του αριθμού των μεταναστών, των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων που έφθασαν να εγκατασταθούν στις χώρες της ΕΕ. Από το 2012 έως το 2016, η καθαρή μετανάστευση συνέβαλε περισσότερο από το 80% στη συνολική αύξηση του πληθυσμού στην ΕΕ-28, σε σύγκριση με λιγότερο από 20% από τις φυσικές μεταβολές του πληθυσμού: ο αριθμός των ατόμων που κατοικούν σε κράτος μέλος της ΕΕ με υπηκοότητα τρίτου κράτους Κράτος μέλος την 1η Ιανουαρίου 2018 ήταν 22,3 εκατομμύρια.

Οι **εισροές μεταναστών και αιτούντων άσυλο στην Ευρώπη** τα τελευταία χρόνια έχουν καταστεί ένα από τα πιο καυτά θέματα του προγράμματος της ΕΕ όσον αφορά την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των κρατών μελών και εντός των χωρών της ΕΕ. Η κατάσταση αυτή καταδεικνύει την ανάγκη μετάβασης από τον βραχυπρόθεσμο τρόπο διαχείρισης κρίσεων σε μια μακροπρόθεσμη και βιώσιμη πολιτική ασύλου και μετανάστευσης, η οποία θα επιτρέψει ασφαλέστερες και πιο νόμιμες οδούς, αποτελεσματική ένταξη, διαδικασίες ένταξης και πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Η ξένη συνιστώσα στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας με την πάροδο των χρόνων έχει αποκτήσει όλο και μεγαλύτερη σημασία για τις εθνικές οικονομίες. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι **μετανάστες αποτελούν βασικούς παράγοντες στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας** και εκτελούν πολλαπλούς ρόλους: καλύπτουν σημαντικές θέσεις τόσο σε ταχέως αναπτυσσόμενους όσο και σε φθίνουσες οικονομικές περιοχές. συμβάλλουν στην ευελιξία της αγοράς εργασίας · ενίσχυση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας · συμβάλλουν με τις ικανότητές τους στην τεχνολογική πρόοδο των χωρών υποδοχής · και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο αντισταθμίζοντας τις επιπτώσεις των αρνητικών δημογραφικών τάσεων, όπως η γήρανση του εργατικού δυναμικού και η γενική αποδυνάμωση. Η **απασχόληση** θεωρείται συχνά ο μοναδικός σημαντικότερος δείκτης για την ένταξη των μεταναστών, αλλά παραμένει ένας υπανάπτυκτος χώρος για την προώθηση της πλήρους συμμετοχής των μεταναστών. Το **ποσοστό απασχόλησης** των μη κοινοτικών μεταναστών μειώθηκε κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες την τελευταία δεκαετία, ενώ αυξήθηκε κατά 3 μονάδες μεταξύ των ιθαγενών και των μεταναστών που γεννήθηκαν στην ΕΕ. Επιπλέον, υπάρχει σημαντική **διαφορά στις συνθήκες εργασίας, γεγονός που υποδηλώνει πολύ χειρότερες συνθήκες** για τους διακινούμενους εργαζόμενους απ' ό, τι για τους εργαζόμενους που έχουν γεννηθεί στην πατρίδα τους.

Από το 2001, οι υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας αποτελούν έναν από τους μεγαλύτερους συντελεστές στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ: από το 2010 έως το 2018 στον τομέα αυτό δημιουργήθηκαν 2930395 νέες θέσεις εργασίας, σε μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από μία από τις σοβαρότερες οικονομικές κρίσεις που αντιμετώπισε ποτέ η Ευρώπη. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της Eurostat, στα τέλη του 2018, σε όλες τις χώρες της ΕΕ όπου

υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία (με εξαίρεση την Ιταλία, τη Γαλλία, τη Δανία, τη Μάλτα και την Αυστρία), υπήρχαν 457.710 κενές θέσεις εργασίας στον τομέα της ανθρώπινης υγείας και της κοινωνικής εργασίας. Στην ΕΕ των 28, το τέταρτο τρίμηνο του 2018 το ποσοστό κενών θέσεων εργασίας ήταν 2,3%, το οποίο σχεδόν διπλασιάστηκε σε πέντε χρόνια.

Μια άλλη σοβαρή ανησυχία στην Ευρώπη σχετίζεται με τις ανισοροπίες του εργατικού δυναμικού και τις ελλείψεις στον τομέα της κοινωνικής και υγειονομικής περίθαλψης. Η έλλειψη επαγγελματιών με συγκεκριμένες δεξιότητες οδηγεί σε εσωτερική μετανάστευση και διαρροή εγκεφάλων και στις χώρες της ΕΕ. Αυτό είναι θετικό και αρνητικό. Η κινητικότητα και η μετανάστευση θεωρούνται ως μία από τις αιτίες της έλλειψης προσωπικού στις χώρες προέλευσης, αλλά μπορούν ταυτόχρονα να αποτελέσουν λύση, συνδυάζοντας την ανάγκη των εργαζομένων να ενταχθούν στην αγορά εργασίας και τις φροντίδες και κοινωνικές ανάγκες των κατοίκων.

Τα προβλήματα και τα εμπόδια που παρεμποδίζουν την πρόσβαση των μεταναστών εργαζομένων στην αγορά εργασίας μπορούν να συνοψιστούν σε τρεις κύριους μακροοικονομικούς τομείς:

α) Η έλλειψη γλωσσικών δεξιοτήτων, η γνώση του τοπικού πολιτισμού και του κοινωνικού κεφαλαίου.

β) Αναντιστοιχίες δεξιοτήτων και έλλειψη αναγνωρισμένων προσόντων και διοικητικών απαιτήσεων.

γ) Η διακριτική προσέγγιση των μεταναστών που τους εμποδίζει να έχουν πρόσβαση στην κανονική αγορά εργασίας, πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα πολλοί να μην έχουν άλλη επιλογή από την εργασία στην γκρίζα / άτυπη οικονομία.

Είναι απαραίτητη η υπέρβαση αυτών των πολλαπλών αλλαγών καθώς και η προώθηση κοινωνικών πολιτικών και μέτρων ενσωμάτωσης χωρίς αποκλεισμούς. Δεδομένου ότι η επιτυχής ενσωμάτωση εξαρτάται από τη συμμετοχή πολλών παραγόντων, η μελέτη παρουσιάζει διάφορα διαφορετικά είδη μέτρων ενσωμάτωσης που θεσπίστηκαν από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τις ΜΚΟ και τους εργοδότες. Τα χαρακτηριστικά τους περιγράφονται στη μελέτη καθώς και πολλές ελπιδοφόρες πρακτικές για την αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων και για τη στήριξη της πρόσβασης των μεταναστών στην αγορά εργασίας που εφαρμόζονται στις πέντε ευρωπαϊκές χώρες που επιλέχθηκαν για την ανάλυση.

Υπό τις κατάλληλες συνθήκες, η μετανάστευση μπορεί να συμβάλει στη μείωση των σημείων συμφόρησης της αγοράς εργασίας. Αυτό που έχει καθοριστική σημασία είναι η παροχή επαρκών πολιτικών πρωτοβουλιών για την ενίσχυση των ευκαιριών και τη μείωση των εμποδίων στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών ικανών, αφενός, να υποστηρίξουν την ένταξη των μεταναστών και, αφετέρου, να μειώσουν τις ελλείψεις δεξιοτήτων. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΕ πρέπει να στηρίξει την ένταξη των μεταναστών στον τομέα της κοινωνικής και της υγειονομικής περίθαλψης, δημιουργώντας κατάλληλες συνθήκες για την ανάπτυξή της, και οι κοινωνικές υπηρεσίες μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνική πολιτική.

This publication has been produced with the financial support of the European Union Programme for Employment and Social Innovation “EaSI” (2014-2020). The information contained in this publication does not necessarily reflect the official position of the European Commission.

Copyright © EASPD 2019 All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in or introduced into a retrieval system without the prior permission of the copyright owners.